

Vergaderjaar 1999–2000

26 814

Emancipatiebeleid 2000

Nr. 12

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 15 juni 2000

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 25 mei 2000 overleg gevoerd met staatssecretaris Verstand van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- **de financiering van zorgverlof (SOZA-00-380);**
- **het overzicht emancipatiesubsidies (26 814, nr. 4);**
- **het subsidiebudget emancipatieondersteuning (SOZA-00-430).**

(Als bijlage bijgevoegd: brief van LISV aan het ministerie van SZW inzake uitvoeringskosten uitkering kortdurend zorgverlof d.d. 14-04-2000).²

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Financiering van zorgverlof

Vragen en opmerkingen uit de commissie

¹ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Kalsbeek (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Essers (VVD), Van Dijke (RPF/GPV), Bakker (D66), Visser-van Doorn (CDA), Smits (PvdA), De Wit (SP), Verburg (CDA), Spoelman (PvdA), Van der Staaij (SGP), Örgü (VVD), Harrewijn (GroenLinks), Van Gent (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), Balkenende (CDA), Wilders (VVD), Santi (PvdA) en Snijder-Hazelhoff (VVD).

Plv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Van der Hoek (PvdA), Dankers (CDA), Hamer (PvdA), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Van Middelkoop (RPF/GPV), Van Vliet (D66), Stroeken (CDA), Schoenmakers (PvdA), Marijnissen (SP), Eisses-Timmerman (CDA), Middel (PvdA), Van Walsem (D66), Weekers (VVD), Vendrik (GroenLinks), Rosenmöller (GroenLinks), Wagenaar (PvdA), Mosterd (CDA), De Vries (VVD), Oudkerk (PvdA) en Klein Molekamp (VVD).

² Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

Mevrouw **Visser-van Doorn** (CDA) merkte op dat in het overleg in december is afgesproken dat de financiering van het zorgverlof bij de behandeling van het wetsvoorstel opnieuw zou worden bekeken. Zij vond het jammer dat het wetsvoorstel er nog steeds niet is, zodat er nog geen zorgvuldige afweging kan worden gemaakt van de overhevelingstoelage en andere financieringsvormen. Als het wetsvoorstel niet voor de zomer kan worden behandeld, moet er een apart overleg over komen.

Mevrouw **Örgü** (VVD) was tevreden met de brief van de staatssecretaris over de stand van zaken bij het zorgverlof. De VVD-fractie was geen voorstander van een wettelijke regeling voor betaald zorgverlof om de combinatie van arbeid en zorg mogelijk te maken, omdat deze leidt tot een verzwaring van de administratieve lastendruk voor de werkgevers. De Tweede Kamer heeft inmiddels gekozen voor tien dagen betaald zorgverlof. In het overleg over de nota Arbeid en zorg op 25 oktober 1999 zijn de mogelijkheden om werkgevers hiervoor te compenseren, besproken. Als de uitvoering verloopt via declaraties bij het Algemeen werkloosheidsfonds (AWF) is er sprake van hoge uitvoeringskosten voor controle en handhaving.

In december 1999 is er een voorstel gekomen van de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om het betaald kortdurend zorgverlof te regelen door een generieke verlaging van de overhevelingstoelage.

Deze methode leidt tot zo min mogelijk verzwaring van de administratieve lastendruk, maar het nadeel ervan is dat werkgevers in sectoren, waar veel vrouwen werken relatief minder gecompenseerd worden. Deze manier om het zorgverlof te financieren is dus niet bevorderlijk voor de emancipatie. De stelling van de VVD-fractie dat niet de overheid, maar de sociale partners het zorgverlof moeten regelen wordt hierdoor bevestigd.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) was een voorstander van betaald zorgverlof, met een financieringsregeling waarbij wordt uitbetaald naar de mate waarin er gebruik van wordt gemaakt. Het voorstel van de regering kan ertoe leiden dat werkgevers die veel vrouwen in dienst hebben of soepel omgaan met betaald zorgverlof meer moeten betalen. Werkgevers in sectoren zoals zorg en onderwijs kunnen daarvan de dupe worden. Mevrouw Bussemaker wilde de verschillende financieringsmogelijkheden bespreken voordat het wetsvoorstel er was, maar dat is niet gebeurd. Zij wilde bij de behandeling van het wetsvoorstel kunnen beschikken over voldoende informatie, zodat de Kamer eventueel voor een andere financieringswijze kan kiezen. Hierbij is het AWF genoemd als mogelijkheid. Er kan ook gedacht worden aan het onderbrengen van kortdurend zorgverlof en andere vormen van betaald verlof in een zorgverloffonds.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) merkte op dat een meerderheid in de Tweede Kamer er inmiddels van overtuigd is dat het belangrijk is om kortdurend betaald zorgverlof te regelen. Als de financiering pas bij het wetsvoorstel wordt geregeld, moeten andere varianten dan de overhevelingstoeslag niet als bij voorbaat onwenselijk worden gepresenteerd. De fractie van GroenLinks was niet enthousiast over de overhevelingstoeslag, maar een bezwaar tegen een apart zorgverloffonds is dat hierdoor vertraging optreedt. Mevrouw Van Gent vroeg de staatssecretaris om zo snel mogelijk met een overzicht te komen van de verschillende mogelijkheden, zodat de Kamer een heldere keuze kan maken en mensen binnen afzienbare tijd kortdurend betaald zorgverlof kunnen opnemen. Hierbij kan ook de discussie over het gedeeltelijk financieren van mantelzorgverlof voor langere duur worden betrokken.

Mevrouw **Schimmel** (D66) noemde drie argumenten voor zorgverlof: kinderen hebben recht op verzorging door hun vader of moeder bij ziekte, de arbeidsparticipatie van beide ouders leidt tot een combinatie van rechten en het zorgen voor een ziek kind kan soms leiden tot ziekteverzuim, dat kan uitlopen in een beroep op de WAO. Bij de financiering wordt gestreefd naar een bijdrage van de overheid, de werkgever en de ouders, waarbij de overheid ook zorgt voor een financiële tegemoetkoming aan de werkgever. Het voordeel van de overhevelingstoeslag is dat de administratieve lasten hierdoor niet te veel toenemen, maar het nadeel is dat iedere werkgever deze krijgt, ook als de werknemers nooit gebruikmaken van de mogelijkheid van betaald zorgverlof. Bovendien is de overhevelingstoeslag niet meer te gebruiken, als deze bij de bruteringsoperatie verdwijnt, waarbij allerlei compensatie wordt ingezet om de verhoogde pensioenaanspraken te financieren.

Mevrouw Schimmel was van mening dat de compensatie gericht moet zijn op de loonkosten van werkgevers met werknemers die zorgverlof opnemen. Zij was geen voorstander van de mogelijkheid van het AWF, omdat de administratieve rompslomp die deze met zich brengt kan oplopen tot een bedrag van 165 mln. Het LISV zal hiervoor waarschijnlijk zeer ingewikkelde formulieren kunnen ontwerpen.

Bij de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen (WVA) kan iedere werkgever die een werknemer heeft die gebruik wil maken van kortdurend zorgverlof, bij één regeltje op het belastingformulier kenbaar maken dat hij over dat jaar een tegemoetkoming wil ontvangen in loonbelasting en premies volksverzekeringen. Deze

toename van de administratievelastendruk is nog wel te verdragen voor de werkgevers, omdat zij er ook wat voor terugkrijgen.

Het antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** deelde mede dat het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel Arbeid en zorg al is ontvangen. Dit zal half juni naar de Kamer worden gezonden, zodat er geen sprake is van vertraging. Er is ook geen sprake van voor het blok zetten, omdat minister De Vries in het overleg over andere vormen van financiering van het tiendaags zorgverlof dan de overhevelingstoeslag heeft gezegd dat er mogelijkheden blijven om te neutraliseren of andere oplossingen te kiezen. Het voorstel wordt waarschijnlijk na het zomerreces op de agenda gezet. In de memorie van toelichting wordt uitvoerig ingegaan op de financieringssystematiek. De Kamer heeft bij de wetsbehandeling allerlei mogelijkheden om daarop terug te komen.

Bij de financiering van het tiendaags zorgverlof zijn er twee mogelijkheden: een generieke lastenverlichting via de overhevelingstoeslag of een declaratiesysteem met een vergoeding voor werkelijk gebruik, via welk fonds dan ook. Het kabinet onderkent wel dat er verschil is tussen sectoren waar veel mannen of veel vrouwen werken, waardoor er soms weinig gebruik van gemaakt hoeft te worden. Doordat er is gekozen voor 70% loondoorbetaling, is het ook voor mannen aantrekkelijker om zorgverlof op te nemen. Er is sprake van geclausuleerd recht, met overleg tussen werkgever en werknemer, waarbij ook kan worden besproken of de partner een deel van het zorgverlof kan overnemen.

Bij het beredeneren hoeveel ervoor nodig is, is uitgegaan van het Duitse model, dat 200 mln. heeft gekost. Het kabinet is uitgekomen op 370 mln., waarvan de helft wordt gecompenseerd. Hierdoor is er voldoende financiële ruimte om een deel van de problemen op te lossen. Als de Kamers akkoord gaan met het voorstel voor tiendaags zorgverlof, wordt de invoering ervan steekproefgewijs bij verschillende sectoren gevolgd.

De redenen voor het kabinet om te kiezen voor generieke compensatie zijn allereerst de administratievelastendruk en vooral de opbouw van de kosten bij de uitvoeringsorganisaties. Het LISV heeft hierover een ambtelijk-technisch advies uitgebracht, dat is bijgevoegd als bijlage bij dit verslag. Volgens de berekening van het ministerie komen de uitvoeringskosten uit op f 200 per aanvraag. Het LISV komt uit op f 187, met steekproefgewijze controle. Verder moet het geen openeinderegeling zijn, maar houden de werkgevers voor een deel de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een gepast gebruik van zorgverlof, indien noodzakelijk. De laatste reden is de problematiek van handhaving en controle.

Bij specifieke compensatie met een declaratiesysteem via de WVA, het AWF of een zorgfonds is het onvermijdelijk dat er ongeveer een halfjaar vertraging optreedt, omdat er dan een zorgvuldige procedure voor wetswijziging moet worden gevolgd. Bij de algemene politieke beschouwingen is een motie aangenomen van de heren Rosenmöller en De Graaf om er vaart in te houden.

De kosten van financiering van het tiendaags zorgverlof met een declaratiesysteem zijn volgens de berekeningen 165 mln., terwijl de bijdrage van de overheid op 185 mln. wordt geschat. De staatssecretaris was van mening dat het nadeel van deze verzwaring van de administratievelastendruk vooral bij het midden- en kleinbedrijf niet in verhouding staat tot het voordeel van doorbetaling van eenderde deel van het loon per gebeurtenis. Per gebeurtenis gaat het om gemiddeld drie dagen per jaar. De Kamer heeft bovendien bij motie van mevrouw Örgü c.s. gevraagd om de administratievelastendruk zo laag mogelijk te houden.

Een declaratiesysteem via het AWF of de belasting moet controleerbaar zijn en aan alle rechtmatigheidseisen voldoen. Een zorgfonds biedt

wellicht wel perspectief op wat langere termijn en bij de verkenning van langduriger betaald zorgverlof, de invoering van een bijdrage van werkgevers voor kinderopvang en de ombouw van kostwinnersvoorzieningen naar combinatievoorzieningen. Bij de kinderopvang kan een keer per jaar een contract met de instelling worden overlegd, zodat de WVA daarbij wel een geschikt instrument kan zijn. Ook voor de SPAK zijn de gegevens gemakkelijk uit de loonadministratie te halen.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Schimmel** (D66) merkte op dat tegenover de verzwaring van de administratievelastendruk staat dat de werkgever het belang ervan inziet om wat extra aandacht te schenken aan iemand die een beroep doet op kortdurend zorgverlof. Bij fiscale compensatie moet hij de gegevens in de loonadministratie opnemen en achteraf doorgeven bij de aangifte loonbelasting en volksverzekeringen. Bij een generieke compensatie in de overhevelingstoelage heeft de werkgever geen idee dat hij compensatie voor zorgverlof heeft gekregen, met name na de bruteringsoperatie. Mevrouw Schimmel was van mening dat bij de financiële compensatie van andere vormen van ouderschapsverlof of langduriger zorgverlof ook gedacht kan worden aan fiscale wetgeving.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) was verheugd dat er geen vertraging optreedt. Zij constateerde dat de overhevelingstoelage een tijdelijke oplossing is om het zorgverlof snel, efficiënt, goedkoop en zonder grote verzwaring van de administratievelastendruk te regelen. Er is ook een discussie gaande over de collectieve financiering van kinderopvang en andere vormen van zorgverlof. Zij vroeg om nadere informatie over de kosten en de toename van de administratievelastendruk bij de WVA. Als er voorstellen worden gedaan die passen bij modernere arbeidspatronen, treedt er een soort Pavlovreactie op bij de werkgevers die met een beroep op de administratievelastendruk meteen de hakken in het zand zetten, maar zij hoeven het ook niet meer op een oude typemachine te doen.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) benadrukte dat de Kamer over voldoende informatie moet beschikken om een eigen afweging te kunnen maken. Het zorgfonds kan niet alleen een functie hebben voor het zorgverlof, maar ook voor ouderschapsverlof, loopbaanonderbreking en wellicht voor langdurig betaald zorgverlof. Als al eerder was bekeken hoe dit kan worden uitgewerkt, had dit alternatief ook niet tot vertraging hoeven te leiden. In de nota Kracht en kwaliteit van de PvdA-fractie zijn hierover voorstellen gedaan. Mevrouw Bussemaker was van mening dat niet vanwege de snelle voortgang op korte termijn moet worden besloten tot compensatie via de overhevelingstoelage, zonder dat de consequenties op langere termijn worden overzien.

Mevrouw **Örgü** (VVD) merkte op dat de cijfers over de administratievelastendruk en de uitvoeringskosten nog verontrustender zijn dan zij al had gedacht.

Mevrouw **Visser-van Doorn** (CDA) was tevreden met de toezegging dat het wetsvoorstel half juni bij de Kamer is, dat de afweging nog kan worden gemaakt en dat er mogelijkheden blijven om te neutraliseren, maar zij betreurde het dat de behandeling pas na het zomerreces kan plaatsvinden.

De **staatssecretaris** herhaalde dat een declaratiesysteem bij een zorgfonds, AWF of WVA niet alleen leidt tot een verzwaring van de administratievelastendruk, maar vooral tot hoge kosten bij de uitvoeringsinstellingen voor verwerking, controle en rechtmatigheidstoetsen. Als deze kosten

worden opgevangen met een verhoging van de premies of van de rijksbijdrage, is de financiering een sigaar uit eigen doos voor werkgevers en werknemers.

Als er wordt gekozen voor een ander systeem, is er een risico van vertraging van de behandeling van het wetsvoorstel arbeid en zorg, waarbij in de memorie van toelichting een aantal varianten naast elkaar worden gezet. De staatssecretaris zegde toe de kosten van financiële compensatie via de WVA zo goed mogelijk te benaderen, zodat er voor de Kamer voldoende informatie is om een afweging te kunnen maken.

Het overzicht emancipatiesubsidies

Het subsidiebudget emancipatieondersteuning

Vragen en opmerkingen van de commissie

Mevrouw **Visser-van Doorn** (CDA) onderstreepte het belang van brede vrouwenorganisaties zoals de Vrouwenalliantie, Tiye en de Nederlandse vrouwenraad (NVR), waarbij anderhalf miljoen vrouwen aangesloten zijn. Er bestaat bij hen dringend behoefte aan middelen voor adequate ondersteuning om de kernactiviteiten goed te kunnen uitvoeren. De afgelopen jaren is hun positie verslechterd, waardoor het fijnmazige netwerk is aangetast, terwijl bij internationale conferenties zoals Beijing-plus-vijf juist wordt gepleit voor versterking van vrouwenorganisaties, zodat zij een bijdrage kunnen leveren aan het debat over de inrichting van de samenleving.

Er is veel kritiek in het veld op het functioneren van het expertisebureau E-Quality, dat 4 mln. per jaar ontvangt voor de ondersteuning van vrouwenorganisaties en -activiteiten. Volgens de brede vrouwenbeweging heeft dit bureau te weinig kennis over vrouwenorganisaties met een georganiseerde achterban, te veel activiteiten met een relatief hoog recreatiegehalte en wel mooi drukwerk, maar weinig diepgaande inhoudelijke discussies, hoewel hierin wel enige verbetering is opgetreden.

Mevrouw Visser stelde voor om een conferentie te organiseren tussen de vrouwenorganisaties, hun koepels en DCE, zodat er ideeën van onderop naar voren kunnen komen over verbetering van de financiën en de emancipatieondersteuningsstructuur. Daarnaast verdient het aanbeveling om Tiye, de Vrouwenalliantie en de NVR een structurele plaats te geven in E-Quality om de band met de basis te versterken en het aanbod beter af te stemmen op de vraag.

Het aanvragen van projectsubsidies blijkt geen oplossing te zijn voor de financiële problemen van de vrouwenorganisaties, omdat hierbij ook apparaatskosten moeten worden gemaakt. Hierdoor wordt er heel veel gevraagd van deze organisaties, die voornamelijk draaien op vrijwilligers die onvoldoende ondersteund kunnen worden. Organisaties die veel projecten opzetten om te kunnen overleven, lijken op verzwakte bomen die belast zijn met te zware takken. Voor de slechte liquiditeitspositie van de Vrouwenalliantie is inmiddels een oplossing gevonden. De NVR is wel eens uitgenodigd voor een gesprek bij de staatssecretaris, waarbij de treinkaartjes voor de vrijwilligers een probleem vormden.

Een andere door de staatssecretaris genoemde oplossing is om de koepels meer contributie en een vergoeding voor geboden diensten te laten vragen van hun leden. De aangesloten organisaties hebben echter ook financiële problemen. Bovendien hebben de aangeboden diensten vaak te weinig gewicht om er een prijs voor te kunnen vragen.

Verschillende vrouwenorganisaties hebben de staatssecretaris in november gevraagd om het budget voor emancipatie te verhogen van 0,035% tot 0,1% van de begroting van SZW. De staatssecretaris heeft dit verzoek afgewezen, maar zij heeft toegezegd bij andere departementen zo

nodig om extra fondsen te vragen. Mevrouw Visser overwoog hierover twee moties in te dienen.

Mevrouw **Örgü** (VVD) constateerde dat E-Quality een professionele organisatie is zonder achterban die voornamelijk op projectbasis werkt, terwijl de vrouwenorganisaties veelal uit vrijwilligers bestaan en te weinig mogelijkheden voor ondersteuning en consultatie hebben. Er is een kloof ontstaan die onder andere blijkt uit het verschil in subsidie en uit uiteenlopende verwachtingen over de ondersteuning die E-Quality en het IIAV kunnen bieden. Bundeling van expertise en samenwerking zijn heel belangrijk om tot een multipliereffect voor deze organisaties te komen, zodat zij breed en laagdrempelig kunnen zijn. In het verleden richtten veel organisaties zich op dezelfde doelgroepen.

Mevrouw Örgü onderstreepte de noodzaak van verdere professionalisering van de organisaties door een emancipatieondersteuningsstructuur (EOS), waarbij de organisaties verantwoordelijk blijven voor het actief werven van additionele middelen en niet volledig afhankelijk zijn van overheidsfinanciering. Zij was een tegenstander van het voorstel om de subsidie aan vrouwenorganisaties te verhogen van 0,035% naar 0,1% van het budget voor SZW, omdat niet het deel van de koek centraal hoort te staan maar de vragen welk maatschappelijk doel men wil bereiken, wat men daarvoor gaat doen en wat het mag kosten. De bestaande EOS moet worden geëvalueerd om te bepalen of daarmee door moet worden gegaan en of het budget daarvoor toereikend is.

Er is een hoorzitting geweest in Engeland over meisjesbesnijdenis, waarbij de organisatie Fatouche aanwezig is geweest. Hierover is al gesproken met de minister van VWS, maar dit onderwerp raakt ook het beleidsterrein van de staatssecretaris voor Emancipatie. Bij vrouwen in het buitenland wordt hieraan aandacht besteed door het ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking, maar er zou ook iets gedaan moeten worden voor vluchtelingenvrouwen in Nederland.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) ging allereerst in op de problemen van de vrouwenorganisaties. Als de Vrouwenalliantie iets organiseert, moet zij een rekening sturen naar alle aangesloten organisaties. Het aanvragen van subsidie kost ongeveer evenveel als het organiseren van activiteiten. Er is gebrek aan geld voor heel praktische dingen, zoals treinkaartjes, zodat er weinig activiteiten georganiseerd kunnen worden. Er is behoefte aan professionele ondersteuning bij het verwerven van subsidie, maar het gaat te ver om het budget zomaar te verdrievoudigen zonder concrete doelen. Het is belangrijk dat de vrouwenorganisaties aansluiting proberen te krijgen bij nieuwe ontwikkelingen en nieuwe groepen, zoals jongeren en allochtone vrouwen, die tussen wal en schip dreigen te raken van minderhedenbeleid en emancipatiebeleid. Mevrouw Bussemaker vroeg de staatssecretaris om een notitie over de financiering van de ondersteuningsstructuur en een werkconferentie met het veld.

Een begrotingstechnisch probleem bij het emancipatiebeleid, dat actueel is gezien de derde woensdag in mei, is dat er geen goede controle kan plaatsvinden, omdat operationele beleidsdoelstellingen en prestatie-indicatoren ontbreken. In de Voorjaarsnota staat dat er 1 mln. extra is uitgetrokken voor het emancipatiebeleid in 2000, maar het is onduidelijk waaraan dit wordt besteed.

De andere departementen hebben ook een verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de financiering, maar dat loopt niet altijd even soepel, zoals bij de bijdrage van de NVR aan de Wereldwaterconferentie. Mevrouw Bussemaker vroeg om een overzicht van de bijdragen van andere departementen voor emancipatiebeleid, zoals in de HGIS-begroting wordt gegeven voor ontwikkelingssamenwerking. Met zo'n overzicht wordt duidelijk waar het geld naartoe gaat en kunnen andere departementen daarop aangesproken worden.

De verdeling van verantwoordelijkheden bij de emancipatieondersteuningsstructuur, met name tussen de Vrouwenalliantie en E-Quality, heeft geleid tot onduidelijkheid. Het is jammer dat de taak die Arachne vroeger had, om overzicht te houden en te adviseren over hoe men kan zorgen voor beïnvloeding, is weggefallen. Er is grote behoefte aan afstemming en ondersteuning, zodat de vrouwenorganisaties goed kunnen blijven functioneren. Bij de meerjarennota emancipatiebeleid ontbreekt voorts nog een kabinetsstandpunt. Er wordt een grote rol toegekend aan het debat met de vrouwenorganisaties, maar er worden geen middelen voor uitgetrokken.

Mevrouw Bussemaker vroeg om een werkconferentie met de vrouwenorganisaties en een evaluatie van de emancipatieondersteuningsstructuur, waarbij de noodzaak van meer financiële middelen kan worden betrokken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) merkte op dat er al enige jaren ontevredenheid is in het veld over de ondersteuningsstructuur en dat het goed zou zijn om hierover bij de nieuwe emancipatienota politieke duidelijkheid te scheppen. De emancipatie is nog lang niet voltooid en er moeten nieuwe groepen bij worden betrokken, zoals allochtone vrouwen en jongeren. Daarvoor is ondersteuning in de sfeer van subsidies noodzakelijk. Volgens de brief van de staatssecretaris blijft het budget hetzelfde, maar moet er worden geprobeerd additionele middelen te verwerven bij andere departementen en door de organisaties zelf. Mevrouw Van Gent vroeg om een overzicht welke bedragen worden verstrekt aan welke organisaties en van de ondersteuning die de organisaties bij elkaar moeten verwerven, waardoor een vestzak-broekzakeffect optreedt. Zij achtte het niet onmogelijk om bij de begrotingsbehandeling te komen tot verhoging van de subsidie, waarbij een werkconferentie een structurele invalshoek van onderop kan bieden. Het ministerie kan hiervoor faciliteiten bieden, net als voor de inspraak bij de emancipatienota. De financiering moet wel afgestemd zijn op activiteiten van de vrouwenorganisaties en er mag ook een verantwoording worden gevraagd van de besteding van de middelen.

Mevrouw **Schimmel** (D66) deelde mee dat uit een informeel gesprek met de Vrouwenalliantie naar voren is gekomen dat het niet allemaal liefdewerk-oud-papier kan zijn. Het is belangrijk dat er een budget komt, zodat de emancipatienota in alle delen van Nederland kan worden becommentarieerd. De organisaties met een achterban kunnen hierbij een grote rol spelen. Zij hebben gevraagd om structurele verhoging van het subsidiebudget. De fractie van D66 ondersteunde deze wens, als deze organisaties aan bepaalde eisen voldoen wat betreft de doelstellingen. Als gevolg hiervan is in de brief van de Vrouwenalliantie het voorstel gedaan om te komen tot een werkconferentie over de emancipatieondersteuningsstructuur, waarbij een strategische planning wordt gemaakt met een vernieuwend meerjarenperspectief en duidelijkheid wordt gecreëerd over functies en taken van de participerende organisaties. De commissie-Groenman heeft als rapporteur over het Vrouwenverdrag de aanbeveling gedaan om de institutionele structuur te versterken. In het beleid van ontwikkelingssamenwerking wordt veel aandacht besteed aan vrouwenorganisaties met een achterban, maar in de Nederlandse context worden zij kennelijk minder belangrijk geacht. Mevrouw Schimmel vroeg ook om een overzicht van de bijdrage van andere departementen aan emancipatieprojecten en -organisaties.

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** onderschreef de opvatting dat het budget voor emancipatieondersteuning niet zomaar verdrievoudigd kan worden. Er moet eerst zicht komen op de knelpunten, die slechts gedeeltelijk bekend zijn. De vrouwenorganisaties hebben zelf ook een verantwoordelijkheid

om hierin actie te ondernemen. De emancipatieondersteuningsstructuur in haar huidige opzet functioneert pas sinds 1998 en moet even de tijd krijgen om zich te ontwikkelen. Het subsidiebudget is hetzelfde gebleven, zodat het onjuist is om te zeggen dat er een kaalslag heeft plaatsgevonden. Volgend jaar is f 750 000 erna beschikbaar voor een informatiepunt en daarnaast is er zicht op extra financiële ruimte.

Voordat er een discussie kan plaatsvinden over extra financiële middelen, moet er een gedegen evaluatie plaatsvinden, waarbij de vrouwenorganisaties ook worden betrokken. De staatssecretaris deelde mee dat zij al met de voorbereiding hiervan is begonnen en dat deze evaluatie eind 2000 wordt afgerond. Daarbij wordt ook aandacht geschonken aan vernieuwing en het erbij betrekken van allochtone vrouwen en jongeren. De staatssecretaris was van mening dat E-Quality juist bij het bereiken van allochtone vrouwen veel verbetering heeft gebracht. Het verzoek van de vaste commissie om de evaluatie voor de begrotingsbehandeling te ontvangen, is waarschijnlijk niet haalbaar.

Van de emancipatienota die per 1998 in werking is getreden, is een van de doelstellingen niet voldoende gerealiseerd, namelijk om de samenwerking tussen vrouwenorganisaties te verbeteren, zodat zij krachtiger kunnen optreden. Door de toepassing van ICT kan hierin verbetering worden gebracht.

Er is gevraagd naar de inzichtelijkheid van bijdragen van andere departementen, waarover mevrouw Jaarsma in de Eerste Kamer ook vragen heeft gesteld. Bij de nieuwe begrotingssystematiek moet duidelijk worden hoe die lijnen lopen. Bij het meerjarenbeleidsplan wordt een eerste proeve opgenomen om tot een overzicht van de financiële rol van de andere departementen te komen.

De staatssecretaris had wel vernomen van de vrouwenorganisaties dat zij ideeën hebben over de meerjarennota, waarover gesprekken zullen plaatsvinden, maar niet dat er behoefte is aan een financiële tegemoetkoming voor treinkaartjes of postzegels. Het verstrekken van subsidie moet passen binnen de lijnen die daarvoor zijn vastgesteld. Als er een verzoek komt om subsidie voor een congres over de meerjarennota, wordt dat volgens de regels beoordeeld. Een verzoek louter voor administratieve ondersteuning past daar niet in.

Een van de nieuwe onderwerpen voor de emancipatieondersteuningsstructuur is vluchtelingenvrouwen en besnijdenis. De minister van VWS heeft hiervoor al geld beschikbaar gesteld. Over dit onderwerp zijn vragen gesteld bij Buitenlandse Zaken, terwijl de gezondheidsaspecten onder VWS vallen en de strafrechtelijke vervolging onder Justitie. Over haar coördinerende rol merkte de staatssecretaris op dat het zeer vervelend is als organisaties het gevoel hebben dat zij van het kastje naar de muur worden gestuurd. Zij deelde mee dat de organisaties met dit soort vragen altijd bij haar aan kunnen kloppen. Zij zegde toe deze afhankelijk van het onderwerp bij het geëigende ministerie onder te brengen.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Schimmel** (D66) vroeg of de voorgestelde werkconferentie financieel wordt ondersteund door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zij constateerde dat aanvragen van vrouwenorganisaties met een achterban welwillend worden beoordeeld, als zij een gelegenheid willen organiseren om de meerjarennota te becommentariëren. Zij was verheugd dat de uitkomst van de werkconferentie en de evaluatie kunnen leiden tot verhoging van het budget voor emancipatieondersteuning, omdat de vrouwenorganisaties met een achterban een belangrijke functie hebben. Zij hoopte dat deze informatie toch voor de begrotingsbehandeling kan worden geleverd.

Mevrouw **Örgü** (VVD) was tevreden met het antwoord van de staatssecretaris. Zij onderstreepte het belang van ICT voor de samenwerking van de vrouwenorganisaties en deelde mee hiernaar ook onderzoek te doen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks) vroeg de staatssecretaris om de drempels te verlagen voor organisaties om met aanvragen te komen voor het becommentariëren van de meerjarennota, door een budget beschikbaar te stellen en de organisaties uit te nodigen voor een gesprek. Zij wilde ook inzicht in de mogelijkheden voor cofinanciering van organisaties door verschillende departementen. Zij was verheugd dat organisaties met problemen zoals vrouwenbesnijdenis bij de staatssecretaris terecht kunnen en zij ging ervan uit dat dit meer betekent dan dat de staatssecretaris als een soort postadres of richtingaanwijzer fungeert.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) sprak de hoop uit dat er in het najaar zicht is op de resultaten van de evaluatie en de werkconferentie, zodat er bijtijds iets kan worden gedaan voor de vrouwenorganisaties. Zij veronderstelde dat de HGIS-procedure wordt overgenomen, zodat bij de begrotingsbehandeling duidelijk is hoeveel er bij de verschillende departementen beschikbaar is voor emancipatie. Bij de suppletore begroting voor 2000 is 1 mln. extra uitgetrokken voor emancipatie, maar het is onduidelijk waar dit aan wordt besteed. Bij het voorbeeld van de vrouwenbesnijdenis onderstreepte zij het belang van de regie van de staatssecretaris.

Mevrouw **Visser-van Doorn** (CDA) constateerde dat er een breed draagvlak is voor een groter budget voor ondersteuning, zodat de kans groot is dat dit wordt gerealiseerd. Bij grote aantallen projectaanvragen kunnen de vaste kosten van de organisatie een probleem vormen, als er te weinig structurele ondersteuning is. Dan is er te weinig evenwicht in de organisatie. Het is belangrijk dat bij de evaluatie van onderop wordt gewerkt, omdat er bij de vorige veranderingen te veel is uitgegaan van een blauwdruk. De vrouwenorganisaties willen graag meedenken over de emancipatienota. Een uitnodigende houding is van belang om te komen tot een goed resultaat.

De **staatssecretaris** vond het nog te vroeg om uitspraken te doen over structurele ondersteuning, omdat de knelpunten eerst goed in kaart moeten worden gebracht. Deze moeten worden gezien in een bredere context dan die van de vrouwenbeweging, omdat in 1998 is gekozen voor het verbreden van emancipatiesubsidies naar andere maatschappelijke partners om het draagvlak te vergroten. De staatssecretaris wilde hiervoor pas beleidslijnen ontwikkelen, als er goed zicht op is.

Verzoeken om ondersteuning in het kader van het debat over de Meerjarennota worden welwillend tegemoetgezien, mits zij binnen de reguliere kaders passen. Zij ging ervan uit dat bij de vrouwenorganisaties voldoende bekend is hoe subsidies aangevraagd moeten worden. Bij een actieve, uitnodigende houding is voorzichtigheid geboden, omdat het tot problemen kan leiden als een organisatie wordt overgeslagen.

De discussie over coördinatie en departementale verantwoordelijkheid is bekend, maar de staatssecretaris zegde toe dat zij zeker meer dan een postbus probeert te zijn.

Het bedrag van 1 mln. dat bij de suppletore begroting beschikbaar is gesteld, is onder andere bedoeld voor de ontwikkeling van het informatiepunt.

De voorzitter van de commissie,
Terpstra

De griffier van de commissie,
Van Dijk